

SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

Accredited by NAAC 'A' Grade

Revised Syllabus for

Bachelor of Arts

B.A. Part-III - MARATHI

CHOICE BASED CREDIT SYSTEM

(Syllabus will be implemented from June, 2020)

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

मराठी अभ्यास मंडळ

Board of Studies in Marathi

पसंतीवर आधारित श्रेयांक पद्धती

Choice Based Credit System

बी.ए. भाग-३ (मराठी) : B.A. Part-III (Marathi)

अभ्यासक्रम : Syllabus

Introduced from June 2020 onwards

समकक्षता / Equivalence

सत्र क्र. Sem.	अभ्यास- पत्रिका क्र. Paper No.	जुना अभ्यासक्रम अभ्यासपत्रिकेचे नाव	अभ्यास- पत्रिका क्र. Paper No.	नवा अभ्यासक्रम अभ्यासपत्रिकेचे नाव
V	VII	काव्यशास्त्र	VII	साहित्यविचार
V	VIII	भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा	VIII	मराठी भाषा व भाषाविज्ञान
V	IX	मराठी वाङ्मयाचा इतिहास	IX	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (प्रारंभ ते इ.स.१५००)
V	X	मराठी भाषा : उपयोजन आणि सर्जन	X	मराठी भाषा व अर्थार्जनाच्या संधी
V	XI	वाङ्मयप्रवाहांचे अध्ययन (ग्रामीण साहित्य)	XI	वाङ्मयप्रवाहाचे अध्ययन : मध्ययुगीन
VI	XII	काव्यशास्त्र	XII	साहित्यविचार
VI	XIII	भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा	XIII	मराठी भाषा व भाषाविज्ञान
VI	XIV	मराठी वाङ्मयाचा इतिहास	XIV	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ.स.१५०० ते १८००)
VI	XV	मराठी भाषा : उपयोजन आणि सर्जन	XV	मराठी भाषा व अर्थार्जनाच्या संधी
VI	XVI	वाङ्मयप्रवाहांचे अध्ययन (दलित साहित्य)	XVI	वाङ्मयप्रकाराचे अध्ययन : ललित गद्य (व्यक्तिचित्रे)

सूचना : १. सत्र पाच (V) साठी विद्यापीठाने प्रत्येक अभ्यासपत्रिकेनुरूप अंतर्गत मूल्यमापनासाठी १० गुणांसाठी सेमिनार सुचविला आहे. सदर सेमिनारसाठी त्या त्या अभ्यासपत्रिकेच्या अभ्यासक्रमानंतर सेमिनार विषय दिले आहेत. त्यापैकी एका विषयावर प्रत्येक विद्यार्थ्याने सादरीकरण करणे आवश्यक आहे. त्यामध्ये विषयानुसार उद्दिष्टे, प्रास्ताविक, विषयविवेचन, निष्कर्ष आणि संदर्भ या सूत्रानुरूप सादरीकरण केले आहे. ज्या विषयावर सेमिनार दिला आहे त्याची टिपणे विद्यार्थी व संबंधित विषय शिकविणाऱ्या शिक्षकाच्या स्वाक्षरीसह महाविद्यालयाच्या विभागात जतन करून ठेवणे आवश्यक आहे.

सत्र सहा (VI) साठी विद्यापीठाने प्रत्येक अभ्यासपत्रिकेनुरूप अंतर्गत मूल्यमापनासाठी १० गुणांचा गटप्रकल्प (Group Project) सुचविला आहे. सदर गटप्रकल्पासाठी त्या त्या अभ्यासपत्रिकेच्या अभ्यासक्रमानंतर गटप्रकल्प विषय सुचविले आहेत. त्यापैकी एका विषयावर गटप्रकल्प सादर करणे आवश्यक. गटप्रकल्प तयार करताना शीर्षक, उद्दिष्टे, प्रास्ताविक, गतीतके, विषयाचे महत्त्व, विषयविवेचन, निष्कर्ष आणि संदर्भ या क्रमाने गटप्रकल्प तयार करावा. एका गटप्रकल्पासाठी कमाल ५ विद्यार्थी मर्यादा असावी. ज्या विषयावर गटप्रकल्प सादर केला आहे; त्यावर गटप्रकल्पकांची व संबंधित विषय शिकविणाऱ्या शिक्षकांची स्वाक्षरी घेऊन सदर प्रकल्प विभागात जतन करून ठेवते.

सेमिनार व गटप्रकल्पसंदर्भात विषयाची निवड करताना विद्यापीठाने सूचित केलेल्या विषयाबरोबर त्या त्या अभ्यासपत्रिकेनुरूप आणखीही नावीन्यपूर्ण विषयांची निवड करण्यास स्वातंत्र्य दिले आहे.

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

मराठी अभ्यास मंडळ

Board of Studies in Marathi
पसंतीवर आधारित श्रेयांक पद्धती
Choice Based Credit System

Structure of Programme

Revised syllabus B. A. Part III (MARATHI)

Introduced from June 2020 onwards

No.	सत्र क्र. Sem.	अभ्यासपत्रिकेचे नाव	अभ्यास- पत्रिका क्र. Paper No.	Workload	Credits	Total Credits	Theory Marks	Term work/ Seminar
	V	साहित्यविचार	VII	4 lectures/ week	4	20	40	10
	V	मराठी भाषा व भाषाविज्ञान	VIII	4 lectures/ week	4		40	10
	V	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (प्रारंभ ते इ.स.१५००)	IX	4 lectures/ week	4		40	10
	V	मराठी भाषा व अर्थार्जनाच्या संधी	X	4 lectures/ week	4		40	10
	V	वाङ्मयप्रवाहाचे अध्ययन : मध्ययुगीन	XI	4 lectures/ week	4		40	10
o.	सत्र क्र. Sem.	अभ्यासपत्रिकेचे नाव	अभ्यास- पत्रिका क्र. Paper No.	Workload	Credits	Total Credits	Theory Marks	Term work/ Group project
	VI	साहित्यविचार	XII	4 lectures/ week	4	20	40	10
	VI	मराठी भाषा व भाषाविज्ञान	XIII	4 lectures/ week	4		40	10
	VI	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ.स.१५०० ते १८००)	XIV	4 lectures/ week	4		40	10
	VI	मराठी भाषा व अर्थार्जनाच्या संधी	XV	4 lectures/ week	4		40	10
	VI	वाङ्मयप्रकाराचे अध्ययन : ललितगद्य (व्यक्तिचित्रे)	XVI	4 lectures/ week	4		40	10

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

मराठी अभ्यास मंडळ

Board of Studies in Marathi

पसंतीवर आधारित श्रेयांक पद्धती

Choice Based Credit System

बी.ए. भाग-३ : B.A. Part-III

अभ्यासक्रम : Syllabus

June, 2020 onward

सत्र-५ : Semester No. V : अभ्यासपत्रिका क्र. VII

Discipline Specific Elective (DSE-E1)

विद्याशाखीय विशेष निवड (DSE-E1)

साहित्यविचार

उद्दिष्टे :

१. पौर्वात्य, पाश्चात्य व आधुनिक भारतीय साहित्यशास्त्राचे स्वरूप समजून घेणे.
२. ललित व ललितेतर साहित्याचे स्वरूप समजून घेणे.
३. साहित्य प्रयोजनांचे आकलन करून घेणे.
४. साहित्याची निर्मितीप्रक्रिया आणि त्याचे स्वरूप आकलन करून घेणे.
५. भाषेतील अलंकार समजून घेणे.

अभ्यासक्रम

अ. क्र. Sr. No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module I	साहित्याचे स्वरूप ■ साहित्याच्या व्याख्या ● पौर्वात्य - भामह, मम्मट, आनंदवर्धन, विश्वनाथ पाश्चात्य - वर्डस्वर्थ, कोर्टहोप, मॅथ्यू अर्नोल्ड, कार्लाइल ● आधुनिक - विनोबा भावे, अ. वा. कुलकर्णी, गंगाधर गाडगीळ, चि. ना. ढवळे, ■ ललित व ललितेतर साहित्य ■ ललित साहित्यातून व्यक्त होणाऱ्या अनुभवांचे विशेष- संवेदनात्मकता, भावनात्मकता, वैचारिकता, सेंद्रियता, सूचकता, विशिष्टता, विश्वात्मकता	१५	१

विभाग २ Module 2	साहित्याचे प्रयोजन ● प्रयोजन म्हणजे काय ? ● प्रयोजन आणि परिणाम यातील फरक ■ साहित्याची प्रयोजने : १) यश किंवा कीर्ती २) व्यवहारज्ञान ३) आनंद ४) उद्बोधन ५) आत्माविष्कार ६) जिज्ञासापूर्ती ७) जीवनानुभूती ८) इच्छापूर्ती अथवा स्वप्नरंजन ९) पलायनवाद (Escapism)	१५	१
घटक ३ Module 3	साहित्यनिर्मितीची कारणे ● साहित्यनिर्मितीचे स्वरूप ● साहित्यनिर्मितीची कारणे १) प्रतिभा - स्वरूप व वैशिष्ट्ये (प्रतिभाव्यापार, प्रतिभेचे अलौकिकत्व, अपूर्वनिर्मितिक्षम प्रतिभा, प्रतिभा ही वेडाची बहीण) २) बहुश्रुतता ३) अभ्यास ४) भावनात्मकता ५) संवेदनशीलता ६) उत्प्रेक्षा ७) चमत्कृती ८) स्वास्थ्य (शारीरिक, मानसिक) ९) साहित्यिकाचा जीवनविषयक दृष्टिकोण	१५	१
घटक ४ Module 4	अलंकार १) अतिशयोक्ती २) स्वभावोक्ती ३) दृष्टान्त ४) उपमा ५) अनुप्रास ६) रूपक (व्याख्या, स्वरूप आणि उदाहरणे अपेक्षित)	१५	१

* प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी *

Pattern of Question Paper

एकूण गुण - ४० : Total Marks-40

प्रश्न १	योग्य पर्याय निवडा	०५ गुण
प्रश्न २	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	१५ गुण
प्रश्न ३	अंतर्गत विकल्पासह लघूत्तरी प्रश्न (तीन पैकी दोन)	१० गुण
प्रश्न ४	अलंकार (चार पैकी दोन)	१० गुण

सूचना :

- विभाग चार वर वस्तुनिष्ठ प्रश्न असणार नाहीत.
- अंतर्गत मूल्यमापनाकरिता सेमिनारसाठी दहा गुण आहेत.

सेमिनार विषय :

- विविध साहित्य प्रवाहातील कोणत्याही एका साहित्यकृतीचे किंवा अनुवादित साहित्यकृतीचे परीक्षण करून सादरीकरण करणे.
- कोणत्याही भाषेतील एका चित्रपट वा नाटकाचे परीक्षण करून सादरीकरण करणे.

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

मराठी अभ्यास मंडळ

Board of Studies in Marathi

पसंतीवर आधारित श्रेयांक पद्धती

Choice Based Credit System

बी.ए. भाग-३ : B.A. Part-III

अभ्यासक्रम : Syllabus

June, 2020 onward

सत्र-५ : Semester No. 5 : अभ्यासपत्रिका क्र. VIII

Discipline Specific Elective (DSE-E2)

विद्याशाखीय विशेष निवड (DSE-E2)

मराठी भाषा व भाषाविज्ञान

उद्दिष्टे :

- भाषोत्पत्तीचा अभ्यास करणे.
- भाषाविज्ञानाचा परिचय करून घेणे.
- भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा यांचा सहसंबंध जाणून घेणे.
- स्वनविचार, रूपविचार व वाक्यविचारांचा परिचय करून घेणे.
- मराठी भाषेविषयी विद्यार्थ्यांची आवड विकसित करणे.

अभ्यासक्रम

अ. क्र. Sr. No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module I	भाषोत्पत्ती विचार ● भाषेची उत्पत्ती - ईश्वरनिर्मित, राजनिर्मित, समाजनिर्मित ● भाषेच्या उत्पत्तीच्या उपपत्ती/सिद्धांत १. इंगित (Gesture) २. मुखाभिनय (Oral Gesture) ३. अनुकरण (Bow-Bow) ४. रणन (Ding Dong) ५. भावनाभिव्यक्ती (Pooh-Pooh) ६. श्रमपरिहार (Yo-he-Yo) ७. प्रेमगानमूलक (Sing-Song) ८. संपर्क (Contact) ९. क्रीडासक्ती (Play-Way) १०. समन्वय उपपत्ती/सिद्धांत	१५	१
विभाग २ Module II	भाषेचे स्वरूप, व्याख्या आणि वैशिष्ट्ये ● भाषा म्हणजे काय ? ● भाषेच्या व्याख्या : कृ. पां. कुलकर्णी, ना. गो. कालेलकर, श्री. न. गजेंद्रगडकर ● भाषेचे स्वरूप : समाजव्यवहाराचे साधन, ध्वनिमाध्यमता, प्रतीकात्मकता, संकेतबद्धता, भाषा - एक पद्धती, भाषा मानवी आहे. ● सी. एफ. हॉकेटने सांगितलेली भाषेची सात वैशिष्ट्ये दुहेरीपण, निर्मितक्षमता, कार्यकारण संबंधाचा अभाव, यादृच्छिकता, अदलाबदलीची शक्यता, विशिष्टीकरण, स्थलकालातीतता, सांस्कृतिक संक्रमण या शिवाय - सामाजिक संस्था, अर्जित भाषा, परिवर्तनशीलता, रैखिकता इ. वैशिष्ट्यांचा विचार	१५	१

विभाग ३ Module III	स्वनिम व रूपिम विचार (स्थूल परिचय) अ. स्वनिम विचार १. स्वन २. स्वनिम ३. स्वनांतर (संकल्पना, स्वरूप, प्रकार) ब. रूपिम विचार १. रूप २. रूपिम ३. रूपिकांतर (संकल्पना, स्वरूप, प्रकार)	१५	१
विभाग ४ Module IV	वाक्यविचार ● पदबंध व वाक्याचे स्वरूप ● वाक्याचे प्रकार केवलवाक्य व त्याचे प्रकार, मिश्रवाक्य व त्याचे प्रकार, संयुक्त वाक्य व त्याचे प्रकार, वाक्याचे पृथक्करण	१५	१

एकूण गुण - ४० : Total Marks-40

प्रश्न १	योग्य पर्याय निवडा	०५ गुण
प्रश्न २	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	१५ गुण
प्रश्न ३	अंतर्गत विकल्पासह लघूत्तरी प्रश्न (तीन पैकी दोन)	१० गुण
प्रश्न ४	टिपा लिहा (चार पैकी दोन)	१० गुण

सूचना :

१. अंतर्गत मूल्यमापनाकरिता सेमिनारसाठी दहा गुण आहेत.

सेमिनार विषय :

१. स्वन-स्वनिम, रूप-रूपिम पैकी कोणत्याही एका घटकाच्या अनुषंगाने प्रात्यक्षिकांसह सादरीकरण अपेक्षित.
२. कोणत्याही एका साहित्यकृतीच्या निवडक भागातील वाक्यांचे प्रकार, पृथक्करण, विश्लेषणासह सादरीकरण अपेक्षित.

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

मराठी अभ्यास मंडळ

Board of Studies in Marathi

पसंतीवर आधारित श्रेयांक पद्धती

Choice Based Credit System

बी.ए. भाग-३ : B.A. Part-III

अभ्यासक्रम : Syllabus

June, 2020 onward

सत्र-५ : Semester No. 5 : अभ्यासपत्रिका क्र. IX

Discipline Specific Elective (DSE-E3)

विद्याशाखीय विशेष निवड (DSE-E3)

मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (प्रारंभ ते इ.स.१५००)

उद्दिष्टे :

१. मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा कालिक अभ्यास करणे.
२. मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा स्थूल परिचय करून घेणे.
३. मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये अभ्यासणे.
४. मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयातील महत्त्वाचे ग्रंथकार आणि ग्रंथ यांचा स्थूल परिचय करून घेणे.
५. मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाच्या गद्य, पद्य रचनेचे विशेष अभ्यासणे.

अभ्यासक्रम

अ. क्र. Sr. No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module I	■ मराठी वाङ्मयाचा प्रारंभकाळ ते इ.स. १२०० पर्यंत अ) विवेकसिंधूपूर्वकालीन रचना कुवलयमाला, मानसोल्लास, राजमतिप्रबोध, अमरनाथ संवाद, गोरक्षगीता इ. ब) मराठीतील आद्य ग्रंथकार मुकुंदराज यांची रचना विवेकसिंधू, पवनविजय, परमामृत क) मराठीतील आद्य कवयित्री महदंबा यांची रचना धवळे (पूर्वार्ध व उत्तरार्ध), मातुकी रुक्मिणीस्वयंवर	१५	१
विभाग २ Module II	■ इ. स. १२०० ते १३०० (स्थूल कालखंड) अ) महानुभावीय गद्य वाङ्मय म्हाडंभट - लीळाचरित्र, श्री. गोविंदप्रभूचरित्र व इतर रचना केसोबास - सूत्रपाठ, दृष्टांतपाठ, स्मृतिस्थळ	१५	१

अ. क्र. Sr. No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग २ Module II	ब) महानुभावीय पद्य वाङ्मय सातीग्रंथ (ग्रंथ व ग्रंथकार स्थूल परिचय) नरेंद्र - रुक्मिणी स्वयंवर भास्करभट्ट बोरीकर - शिशुपालवध, उद्धवगीता किंवा एकादशस्कंध दामोदर पंडित - वछाहरण पंडित विश्वनाथ - ज्ञानप्रबोध रवळोव्यास - सह्याद्रिवर्णन नारायणपंडित - श्री ऋद्धिपूरवर्णन	१५	१
विभाग ३ Module III	इ. स. १३०० ते १४०० (स्थूल कालखंड) अ) ज्ञानेश्वरांचे वाङ्मयीन कार्य ज्ञानेश्वरी, अमृतानुभव, चांगदेवपासष्टी, हरिपाठाचे अभंग व इतर रचना ब) नामदेवांची अभंगरचना क) सावता माळी, गोरोबा कुंभार, मुक्ताबाई, सेना महाराज, नरहरी सोनार, चोखामेळा, जनाबाई, कान्होपात्रा यांच्या रचना	१५	१
विभाग ४ Module IV	इ. स. १४०० ते १५०० (स्थूल कालखंड) अ) अन्य संप्रदायातील प्रमुख ग्रंथकार आणि त्यांची ग्रंथरचना सत्यमालनाथ, चौभा (नाथ संप्रदाय) शांतलिंग आणि मन्मथशिवलिंग (लिंगायत संप्रदाय) गुणकीर्ती व जिनदासनामा (जैन मराठी कवी) नृसिंह सरस्वती आणि दासोपंत (दत्त संप्रदाय) अज्ञानसिद्ध व बहिराजातवेद (नागेश संप्रदाय) शेख महंमद आणि हुसेन अंबरखान (मुस्लीम मराठी कवी) फादर ग्टिफन्स, फादर क्रुवा (ख्रिस्ती मराठी कवी)	१५	१

* प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी *

Pattern of Question Paper

एकूण गुण - ४० : Total Marks-40

प्रश्न १	योग्य पर्याय निवडा	०५ गुण
प्रश्न २	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	१५ गुण
प्रश्न ३	अंतर्गत विकल्पासह लघूत्तरी प्रश्न (तीन पैकी दोन)	१० गुण
प्रश्न ४	टिपा लिहा (चार पैकी दोन)	१० गुण

सूचना :

१. अंतर्गत मूल्यमापनाकरिता सेमिनारसाठी दहा गुण आहेत.

सेमिनार विषय :

- १) मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयातील कोणत्याही एका ग्रंथकाराच्या रचना विशेषावर सादरीकरण.
- २) कोणत्याही एका संत कवीच्या काव्यातील सामाजिकतेवर सादरीकरण.
- ३) कोणत्याही एका संत कवयित्रीच्या कवितेतील आत्मनिष्ठा यावर आधारित सादरीकरण.

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

मराठी अभ्यास मंडळ

Board of Studies in Marathi

पसंतीवर आधारित श्रेयांक पद्धती

Choice Based Credit System

बी.ए. भाग-३ : B.A. Part-III

अभ्यासक्रम : Syllabus

June, 2020 onward

सत्र-५ : Semester No. V : अभ्यासपत्रिका क्र. X

Discipline Specific Elective (DSE-E4)

विद्याशाखीय विशेष निवड (DSE-E4)

मराठी भाषा व अर्थार्जनाच्या संधी

पाठ्यपुस्तक : मराठी भाषा व अर्थार्जनाच्या संधी (संपादन)

शिवाजी विद्यापीठ प्रकाशन, कोल्हापूर

उद्दिष्टे :

१. सर्जनशील लेखनप्रक्रिया समजून घेणे.
२. वैचारिक लेखनाचे स्वरूप अभ्यासणे.
३. शोधनिबंध व प्रकल्पलेखन कौशल्य समजून घेणे.
४. आंतरजालावरील मराठी लेखनपद्धती अभ्यासणे.

अभ्यासक्रम

अ. क्र. Sr. No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module I	सर्जनशील लेखन ■ सर्जनशील लेखन - संकल्पना व स्वरूप ● कथा - संकल्पना, स्वरूप ● कथेचे घटक ● प्रात्यक्षिकासह कथालेखन	१५	१
विभाग २ Module II	वैचारिक लेखन ● वैचारिक लेखन : संकल्पना व स्वरूप ● वैचारिक लेखनाची पद्धत ● वैचारिक लेखनाचे प्रकार ● प्रात्यक्षिकासह वैचारिक लेखन	१५	१

अ. क्र. Sr. No.	धडका Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग ३ Module III	<p>शोधनिबंध च प्रकल्पलेखन (स्थूल परिचय)</p> <ul style="list-style-type: none"> संशोधन : संकल्पना, स्वरूप, महत्त्व संशोधनपर लेखनप्रकार परिचय १. शोधनिबंध - स्वरूप च पद्धती २. संशोधन प्रकल्प - स्वरूप च पद्धती ३. प्रबंधिका ४. प्रबंध संशोधनपर लेखनाची पध्दये च भाषा 	१५	१
विभाग ४ Module IV	<p>आंतरजालावरील (Internet) मराठी</p> <ul style="list-style-type: none"> आंतरजालावरील मराठीविषयक लेखनाचे स्वरूप नोंदी लेखन, विश्वकोश, विकिपीडिया इ. आंतरजालावरील मराठी संवेत्तस्थळांचा परिचय १. राज्य मराठी विकास संस्था २. महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ ३. भाषा संचालनालय ४. मराठी भाषा विभाग, महाराष्ट्र शासन ५. मराठी साहित्य परिषद, पुणे ६. विश्वकोश मंडळ ७. इतर संवेत्तस्थळे - साहित्य अकादमी, नॅशनल बुक ट्रस्ट, भारतीय भाषा संस्थान, म्हैसूर इ. प्रात्यक्षिकासह आंतरजालावर मराठीविषयक लेखन 	१५	१

* प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप च गुणविभागणी *

Pattern of Question Paper

एकूण गुण - ४० : Total Marks-40

प्रश्न १	योग्य पर्याय निवडा	०५ गुण
प्रश्न २	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	१५ गुण
प्रश्न ३	अंतर्गत विकल्पासह लघूत्तरी प्रश्न (तीन पैकी दोन)	१० गुण
प्रश्न ४	टिपा लिहा (चार पैकी दोन)	१० गुण

सूचना : १. प्रश्न क्र. ४ मध्ये ४ पैकी २ प्रश्न उपयोजनावर आधारित असतील.

२. अंतर्गत मूल्यमापनाकरिता सेमिनारसाठी दहा गुण आहेत.

सेमिनार विषय :

१. भाषा, साहित्य, संस्कृती च माध्यमविषयक कोणत्याही एका विषयावर शोधनिबंधाचे सादरीकरण करणे.

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

मराठी अभ्यास मंडळ

Board of Studies in Marathi

पसंतीवर आधारित श्रेयांक पद्धती

Choice Based Credit System

बी.ए. भाग-३ : B.A. Part-III

अभ्यासक्रम : Syllabus

June, 2020 onward

सत्र-५ : Semester No. V : अभ्यासपत्रिका क्र. XI

Discipline Specific Elective (DSE-E5)

विद्याशाखीय विशेष निवड (DSE-E5)

वाङ्मय प्रवाहाचे अध्ययन : मध्ययुगीन

पाठ्यपुस्तक : दृष्टांतपाठ-निवडक दृष्टांत (संपादन)

शिवाजी विद्यापीठ प्रकाशन, कोल्हापूर

उद्दिष्टे :

१. मध्ययुगीन महाराष्ट्र व महानुभाव पंथ यांचा परिचय करून घेणे.
२. महानुभाव वाङ्मयाच्या प्रेरणा व स्वरूप समजून घेणे.
३. महानुभावीय ग्रंथकार केसोबास यांचा परिचय करून घेणे.
४. दृष्टांतपाठातील आशयस्वरूप व अभिव्यक्ती विशेष अभ्यासणे.
५. दृष्टांतपाठातील भाषिक वैभवाचा परिचय करून घेणे.

अभ्यासक्रम

अ. क्र. Sr. No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module I	● मध्ययुगीन महाराष्ट्र आणि महानुभावीय गद्याच्या प्रेरणा व स्वरूप ● महानुभाव गद्य ग्रंथकार केसोबास यांचा परिचय ● दृष्टांतपाठाचे स्वरूप	१५	१
विभाग २ Module II	■ दृष्टांतपाठातील आशयसूत्रे ● सामाजिकता ● सांस्कृतिकता ● प्रादेशिकता ● पंथीय निष्ठा ● तत्त्वज्ञान व मूल्यविचार	१५	१
विभाग ३ Module III	■ दृष्टांतपाठातील अभिव्यक्ती विशेष. ● निवेदन/कथनशैली ● व्यक्तिचित्रणे ● घटना, प्रसंगवर्णने ● प्रतिमा व प्रतीके ● रचनाविशेष	१५	१
विभाग ४ Module IV	■ दृष्टांतपाठातील भाषावैभव ● शब्दसौष्टव ● अल्पाक्षरत्व ● सुलभ रचनाविशेष ● म्हणी, वाक्यरचना, उदाहारे ● अलंकार वैभव ● व्याकरणिक विशेष	१५	१

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

मराठी अभ्यास मंडळ

Board of Studies in Marathi

पसंतीवर आधारित श्रेयांक पद्धती

Choice Based Credit System

बी.ए. भाग-३ : B.A. Part-III

अभ्यासक्रम : Syllabus

June, 2020 onward

सत्र-६ : Semester No. 6 : अभ्यासपत्रिका क्र. XII

Discipline Specific Elective (DSE-E126)

विद्याशाखीय विशेष निवड (DSE-E126)

साहित्यविचार

उद्दिष्टे :

१. शब्दशक्तीचे आकलन करून घेणे.
२. साहित्यातील रसाचे स्वरूप व रसप्रक्रिया समजून घेणे.
३. निर्मितीच्या आनंदाची मीमांसा करणे.
४. व्यवहार भाषा, शास्त्रभाषा आणि साहित्यभाषा यांतील भेद समजून घेणे.
५. साहित्यभाषेचे आकलन करून घेणे.
६. भाषेतील छंद व वृत्ते यांचा अभ्यास करणे.

अभ्यासक्रम

अ. क्र. Sr. No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module I	शब्दशक्ती ■ शब्दशक्ती म्हणजे काय ? १) अभिधा-व्याख्या, स्वरूप व प्रकार (योग, रूढी, योगरूढी) २) लक्षणा - व्याख्या, स्वरूप ● लक्षणेस आवश्यक गोष्टी अ) मुख्यार्थनाथ ब) मुख्यार्थ-लक्ष्यार्थ संबंध क) रूढी व प्रयोजन ● लक्षणेचे महत्त्व ३) व्यंजना - व्याख्या, स्वरूप ● व्यंजनेचे मुख्य दोन प्रकार अ) शाब्दी व्यंजना ब) आर्थी व्यंजना ● व्यंजनेचे साहित्यातील महत्त्व	१५	१

विभाग २ Module 2	<p>अ) रसविचार</p> <ul style="list-style-type: none"> ● रस म्हणजे काय ? ● स्थायिभाव व रस ● भरताचे रससूत्र <p>ब) काव्यानंदमीमांसा</p> <ul style="list-style-type: none"> ● काव्यानंदमीमांसा म्हणजे काय ? ● कवीचा आनंद १) क्रीडानंद २) निर्मितीचा आनंद ३) आत्माविष्कारानंद ● रसिकाचा आनंद १) ज्ञानानंद २) जिज्ञासापूर्ती ३) पुनःप्रत्ययाचा आनंद ● करुणरसानंद १) केवलानंदवाद २) विरेचन (कॅथार्सिस) 	१५	१
घटक ३ Module 3	<p>साहित्याची भाषा</p> <p>१) व्यवहारभाषा, शास्त्रभाषा व साहित्यभाषा : साम्यभेद</p> <p>२) साहित्याचे माध्यम भाषा</p> <p>३) साहित्य भाषेचे सौंदर्य</p> <p>४) साहित्य भाषेची विविधता</p>	१५	१
घटक ४ Module IV	<p>छंद व वृत्ते</p> <p>अ) छंद - १) ओवी २) अभंग ३) मुक्तछंद</p> <p>ब) वृत्ते - १) भुजंगप्रयात २) वसंततिलका ३) दिंडी (व्याख्या, स्वरूप व उदाहरणे अपेक्षित)</p>	१५	१

* प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी *

Pattern of Question Paper

एकूण गुण - ४० : Total Marks-40

प्रश्न १	योग्य पर्याय निवडा	०५ गुण
प्रश्न २	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	१५ गुण
प्रश्न ३	अंतर्गत विकल्पासह लघूत्तरी प्रश्न (तीन पैकी दोन)	१० गुण
प्रश्न ४	छंद व वृत्ते (चार पैकी दोन)	१० गुण

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

मराठी अभ्यास मंडळ

Board of Studies in Marathi

पसंतीवर आधारित श्रेयांक पद्धती

Choice Based Credit System

बी.ए. भाग-३ : B.A. Part-III

अभ्यासक्रम : Syllabus

June, 2020 onward

सत्र-६ : Semester No. 6 : अभ्यासपत्रिका क्र. XIII

Discipline Specific Elective (DSE-E127)

विद्याशाखीय विशेष निवड (DSE-E127)

मराठी भाषा व भाषाविज्ञान

उद्दिष्टे :

१. मराठी भाषेची वर्णव्यवस्था समजून घेणे.
२. ध्वनी व अर्थपरिवर्तनाची कारणे व प्रकार यांची माहिती करून घेणे.
३. प्रमाणभाषेचे स्वरूप व विशेष अभ्यासणे.
४. बोलींचे स्वरूप व विशेष समजून घेणे.
५. मराठी भाषेबद्दलची विद्यार्थ्यांची आवड विकसित करणे.

अभ्यासक्रम

अ. क्र. Sr. No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module I	मराठीची वर्णमाला ● ध्वनी व वर्ण, मराठीची वर्णमाला, पारंपरिक स्वर व त्यांचे वर्गीकरण ● स्वरांचे ध्वनिशास्त्रदृष्ट्या व उच्चारण स्थानानुसार विश्लेषण ● स्वरांचे प्रकार ह्रस्व, दीर्घ, सिद्ध, साधित, सजातीय, विजातीय ● मराठीची स्वर संख्या (पारंपरिक व नवीन) ● मराठीतील व्यंजन विचार ● व्यंजनांचे प्रकार १. स्पर्श व्यंजने २. कठोर व मृदू व्यंजने ३. अल्पप्राण व महाप्राण ४. अनुनासिके ५. तालव्य व्यंजने ६. अंतःस्थ व्यंजने ७. उष्म व्यंजने ८. संयुक्त व्यंजने ९. मृर्धन्य ● मराठीची व्यंजन संख्या (पारंपरिक व नवीन) ● मराठीची वर्ण संख्या निश्चितीकरण	१५	१

<p>विभाग २ Module II</p>	<p>मराठीचे ध्वनिपरिवर्तन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● भाषेची उच्चारप्रक्रिया ● ध्वनिपरिवर्तन म्हणजे काय? ● व्याख्या आणि विशेष निरपवाद, नियमित, अज्ञेय, सार्वत्रिक ध्वनिपरिवर्तन ● कारणे जित - जेते संबंध, भिन्न भाषिक संबंध, आळस, अनुकरणाची अपूर्णता, वागेंद्रियातील दोष, श्रवणेंद्रियातील दोष, उच्चारशीघ्रता, अज्ञान, आघात, उच्चारसौकर्य, आहार, भौगोलिकता, वर्गसिद्धान्त, लोकभ्रम, सादृश्यता ● प्रकार अंत्यस्वनलोप, एकस्वनीकरण, आद्यस्वनागम, मध्यस्वनागम, अंत्यस्वनागम, सान्निध्य परिणाम, समानस्वनलोप, विसदृशीकरण, घोषीकरण, अघोषीकरण, मात्राभेद, सदृशता, अतिशुद्धी, दुष्प्रयोग, स्वनविपर्यय ● ध्वनिपरिवर्तनाचा मराठी भाषेवरील परिणाम 	<p>१५</p>	<p>१</p>
<p>विभाग ३ Module III</p>	<p>मराठीचे अर्थपरिवर्तन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● अर्थपरिवर्तन म्हणजे काय ? ● व्याख्या आणि स्वरूप अर्थ म्हणजे निर्देश, प्रतिमा, संकल्पना व विचार ● अर्थपरिवर्तनाची कारणे साम्यतत्त्व, रूपक - लक्षणाजन्य शब्द, बदलते समाजजीवन, अशुभतापरिहार, ग्राम्यतापरिहार, अतिशयोक्ती, शब्दसिद्धी, अतिपरिचयातून सभ्यता, अत्यादरदर्शन, सांस्कृतिक आदान ● अर्थपरिवर्तनाचे प्रकार - अर्थविस्तार, अर्थसंकोच, अर्थप्रशस्ती, अर्थच्युती, अर्थापकर्ष, अर्थान्तर, अर्थभ्रंश, अर्थदिश, अर्थभेद, अर्थसार ● अर्थपरिवर्तनाचा मराठी भाषेवरील परिणाम 	<p>१५</p>	<p>१</p>
<p>विभाग ४ Module IV</p>	<p>प्रमाण मराठी भाषा आणि तिच्या बोली</p> <ul style="list-style-type: none"> ● प्रमाण मराठी : संकल्पना, स्वरूप, विशेष ● बोली : संकल्पना, स्वरूप, विशेष ● मराठीच्या बोली : अहिराणी, चव्हाडी, चंदगाडी, मालवणी या निवडक बोलींचे स्वरूप व विशेष 	<p>१५</p>	<p>१</p>

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

मराठी अभ्यास मंडळ

Board of Studies in Marathi

पसंतीवर आधारित श्रेयांक पद्धती

Choice Based Credit System

बी.ए. भाग-३ : B.A. Part-III

अभ्यासक्रम : Syllabus

June, 2020 onward

सत्र-६ : Semester No. 6 : अभ्यासपत्रिका क्र. XIV

Discipline Specific Elective (DSE-E128)

विद्याशाखीय विशेष निवड (DSE-E128)

मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ.स.१५०० ते इ.स.१८००)

उद्दिष्टे :

१. मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा कालिक अभ्यास करणे.
२. मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा स्थूल परिचय करून घेणे.
३. पंडित कवी व त्यांची रचना यांचा परिचय करून घेणे.
४. बखर वाङ्मय आणि शाहिरी वाङ्मय यांचे स्वरूप, विशेष अभ्यासणे.
५. मध्ययुगीन मराठी गद्य, पद्य रचनेचे विशेष अभ्यासणे.

अभ्यासक्रम

अ. क्र. Sr. No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module I	इ. स. १५०० ते इ.स. १६०० एकनाथांची साहित्य संपदा चतुःश्लोकी भागवत, एकनाथी भागवत, भावार्थ रामायण, गवळणी, भारुडे इत्यादी रचना	१५	१
विभाग २ Module II	इ. स. १६०० ते इ. स. १७०० (स्थूल कालखंड) अ) तुकारामांची अभंगरचना ब) रामदासांची ग्रंथरचना करुणाष्टके, रामायणे, मनाचे श्लोक, दासबोध, स्फुट प्रकरणे	१५	१
विभाग ३ Module III	इ. स. १६०० ते इ. स. १८०० (स्थूल कालखंड) निवडक पंडित कवींच्या काव्याचा अभ्यास १) मुक्तेश्वर २) वामन पंडित ३) रघुनाथ पंडित ४) श्रीधर ५) मोरोपंत	१५	१
विभाग ४ Module IV	इ. स. १५०० ते इ.स. १८०० (स्थूल कालखंड) अ) बखर वाङ्मय शिवपूर्वकालीन बखरी, शिवकालीन बखरी, पेशवेकालीन बखरी-स्वरूप, विशेष ब) शाहिरी वाङ्मय (लावणी व पोवाडा) १) अनंत फंदी २) परशुराम ३) राम जोशी ४) प्रभाकर ५) होनाजी बाळा	१५	१

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

मराठी अभ्यास मंडळ

Board of Studies in Marathi

पसंतीवर आधारित श्रेयांक पद्धती

Choice Based Credit System

बी.ए. भाग-३ : B.A. Part-III

अभ्यासक्रम : Syllabus

June, 2020 onward

सत्र-६ : Semester No. 6 : अभ्यासपत्रिका क्र. XV

Discipline Specific Elective (DSE-E129)

विद्याशाखीय विशेष निवड (DSE-E129)

मराठी भाषा व अर्थार्जनाच्या संधी

पाठ्यपुस्तक : मराठी भाषा व अर्थार्जनाच्या संधी (संपादन)

शिवाजी विद्यापीठ प्रकाशन, कोल्हापूर

उद्दिष्टे :

१. प्रसारमाध्यमांतील अर्थार्जनाच्या संधी आणि भाषिक कौशल्ये यांचा परिचय करून घेणे.
२. स्पर्धा परीक्षांमध्ये मराठी भाषा विषयाचे महत्त्व समजून घेणे.
३. उद्योग व सेवा क्षेत्रात मराठी भाषेद्वारे अर्थार्जनप्राप्ती संदर्भात ज्ञान संपादन करणे.
४. मुद्रित शोधनाची पद्धत अभ्यासणे.

अभ्यासक्रम

अ. क्र. Sr. No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module I	प्रसारमाध्यमांतील अर्थार्जनाच्या संधी व भाषिक कौशल्ये ■ मुद्रित माध्यमे (Print Media) १. संपादन २. स्तंभलेखन ३. जाहिरात लेखन ४. शब्दांकन (नावीण्यपूर्ण उपक्रम, व्यक्तीचे अनुभव व मानपत्र) ■ आकाशवाणी १. निवेदन २. संहिता लेखन (कृषी, महिला व शैक्षणिक विषयक) ३. बातमी लेखन ■ चित्रवाणी १. निवेदन २. संहिता लेखन (साहित्य, युवा व मनोरंजन विषयक) ३. बातमी लेखन	१५	१

विभाग २ Module II	उद्योग व सेवाक्षेत्रातील अर्थार्जनाच्या संधी व भाषिक कौशल्ये ■ उद्योग व सेवाक्षेत्र आणि मराठी भाषा ■ उद्योग व सेवाक्षेत्रातील अर्थार्जन संधी - १. विपणन (Marketing) साठी संवाद कौशल्ये २. ग्राहक सेवा केंद्र (Call Centers) ३. अनुवाद ४. मराठी टंकलेखन, युनिकोड व पीपीटी (Power Point Presentation) परिचय	१५	१
विभाग ३ Module III	मुद्रितशोधन १. मुद्रितशोधन : संकल्पना, स्वरूप, प्रकार व महत्त्व २. महाराष्ट्र शासनाचे प्रमाणलेखनविषयक १८ नियम, अपवाद, उदाहरणे, विरामचिन्हे ३. मुद्रित शोधनाची पद्धत : सांकेतिक खुणा, त्याचे स्पष्टीकरण, पहिले वाचन व पुढील मुद्रितशोधन, संगणकीय मुद्रितशोधन ४. मुद्रितशोधनाचे प्रात्यक्षिक कार्य : वर्तमानपत्र, नियतकालिक, ग्रंथ, छापील भजकूर, लेख इ.	१५	१
विभाग ४ Module IV	स्पर्धा परीक्षांसाठी मराठी १. स्पर्धा परीक्षांचे स्वरूप : सरळसेवा, कम्बोईन, राज्यसेवा, संघ लोकसेवा आयोग २. स्पर्धा परीक्षांमधील मराठीचे स्वरूप : अभ्यासक्रम परिचय ३. स्पर्धा परीक्षेसाठी कौशल्ये : वाचन, नोट्स (टिपणे), लेखन, हस्ताक्षर, वेळेचे व्यवस्थापन, गटचर्चा, संदर्भ साहित्य ४. मुलाखतीची पूर्वतयारी व तंत्रे (मुलाखत कशी द्यावी)	१५	१

※ प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी ※
Pattern of Question Paper

एकूण गुण - ४० : Total Marks-40

प्रश्न १	योग्य पर्याय निवडा	०५ गुण
प्रश्न २	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	१५ गुण
प्रश्न ३	अंतर्गत विकल्पासह लघूत्तरी प्रश्न (तीन पैकी दोन)	१० गुण
प्रश्न ४	टिपा लिहा (चार पैकी दोन)	१० गुण

सूचना : १. गटप्रकल्पासाठी अंतर्गत मूल्यमापनाकरिता प्रती विद्यार्थ्यांस दहा गुण आहेत.

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

मराठी अभ्यास मंडळ

Board of Studies in Marathi

पसंतीवर आधारित श्रेयांक पद्धती

Choice Based Credit System

बी.ए. भाग-३ : B.A. Part-III

अभ्यासक्रम : Syllabus

June, 2020 onward

सत्र-६ : Semester No. 6 : अभ्यासपत्रिका क्र. XVI

Discipline Specific Elective (DSE-E-130)

विद्याशाखीय विशेष निवड (DSE-E-130)

वाङ्मय प्रकाराचे अध्ययन : ललित गद्य (व्यक्तिचित्रे)

पाठ्यपुस्तक : मुलखावेगळी माणसं (संपादन)

शिवाजी विद्यापीठ प्रकाशन, कोल्हापूर

उद्दिष्टे :

१. ललित गद्य वाङ्मयप्रकाराचे स्वरूप अभ्यासणे.
२. व्यक्तिचित्र संकल्पना व स्वरूप समजावून घेणे.
३. प्रवाहानुरूप मराठीतील व्यक्तिचित्रांचे स्वरूप अभ्यासणे.
४. 'मुलखावेगळी माणसं' मधील व्यक्तिचित्रांचे आकलन करून घेणे.
५. 'मुलखावेगळी माणसं' मधील शैक्षणिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, राजकीय पर्यावरण आणि कौटुंबिक भावविश्व अभ्यासणे.
६. 'मुलखावेगळी माणसं' मधील ग्रामीण व उपेक्षितांच्या जीवनाचे आकलन करून घेणे.
७. 'मुलखावेगळी माणसं' मधील अभिव्यक्ती, निवेदनशैली व भाषाविशेष अभ्यासणे.

अभ्यासक्रम

अ. क्र. Sr. No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module I	ललित गद्य : संकल्पना व स्वरूप व्यक्तिचित्रे : संकल्पना, स्वरूप/वैशिष्ट्ये आणि वाटचाल व्यक्तिचित्र लेखनासाठी आवश्यक गुण	१५	१
विभाग २ Module II	१. रामा मैलकुली - व्यंकटेश माडगूळकर २. मृत्यूचे चुंबन घेणारा महाकवी - प्र. के. अत्रे ३. निळू मांग - अण्णाभाऊ साठे ४. मोरणी - विभावरी शिरूरकर	१५	१
विभाग ३ Module III	५. जमीला जावद - हृषीकेश दलवाई ६. थंकाटअण्णा - व. दा. बोधे ७. दगडूमामा - उत्तम कांचळे ८. मुंबईचा चित्रकार - अरुण खोपकर	१५	१
विभाग ४ Module IV	९. हीरा - इंद्रजित भालेराव १०. बाबा मास्तर - दि. बा. पाटील ११. दादासाहेब वस्ताद - सयाजीराजे मोकाशी १२. डोकेवाला संशोधक : दादाजी रामजी खोत्रागडे - व्ही.एन.शिंदे	१५	१